

Vize 2025

Kristýna Solomon

Na filozofické fakultě působím již přes 20 let, a to na Katedře germanistiky, kterou jsem v letech 2016 až 2022 vedla. V současnosti zastávám funkci proděkanky pro akreditace a doktorské studium. Více než 2 roky jsem strávila na badatelských pobytech v zahraničí (FU Berlin a Universität Wien). Mým hlavním oborem zájmu je německá středověká literatura a vyučuji také didaktiku německého jazyka. Mám dva syny v teenagerovském věku a mentální zdraví mi pomáhají udržet procházky se psem a pravidelný pohyb.

Vážené kolegyně, vážení kolegové, milí studenti, milé studentky, milí THP pracovníci a pracovnice,

dovolte mi na následujících stránkách krátce představit svůj program pro nadcházející volby děkanky/děkana Filozofické fakulty Univerzity Palackého.

Zaměřím se primárně na oblasti, se kterými mám zkušenost a které jsou mi blízké.

Motivace akademických pracovníků

Na naší fakultě chybí systém, který by jasně, transparentně a spravedlivě odměňoval všechny akademické pracovníky za práci, která přesahuje základní rámec jejich povinností, zejména garantství studijních programů, vedení doktorandů, excelentní publikační činnost, kvalitu výuky a zároveň inovaci metod a obsahovou aktualizaci předmětů. Dále sem patří i ochota účastnit se pedagogických či odborných školení a iniciativně se dále rozvíjet. Současný stav oslabuje motivaci a poskytuje prostor pro nespravedlnost. Proto je nezbytné vypracovat jasnou metodiku, která jednoznačně stanoví, jaká práce bude jak odměňována. Rovnost v odměňování mužů a žen musí být bezpodmínečným standardem, který nemá žádné výjimky. Zásadní je také, aby kvalitní práce byla viditelná a náležitě oceněná, což podpoří nejen pracovníky samotné, ale přispěje i k pozitivní náladě na fakultě.

Studium a akreditace

Blížící se reakreditace studijních programů je zásadní příležitostí pro nastavení spravedlivého a efektivního systému, který reflektuje současné potřeby studentů i akademiků. Je nezbytné zpřesnit akreditační návod, který umožní zavést nejen minimální, ale i maximální počet kreditů za jednotlivý kurz. Praktická zkušenost ukazuje, že vyučování tříkreditových předmětů je ekonomicky neudržitelné a není v souladu se standardy kvality. Fakulta by měla trvat na striktním dodržování akreditačního návodu. Dále je nezbytné znovuotevřít diskusi o zařazení společných základů, jako jsou Úvody do literární vědy a lingvistiky, které by neměly být vnímány jako omezení, ale spíše jako příležitost k rozvoji mezioborové spolupráce a inovativních výukových přístupů. Tyto společné základy by měly být rovněž dostupné v anglickém jazyce, aby fakulta mohla lépe odpovídat na strategické cíle univerzity v oblasti internacionalizace. Fakulta má v současnosti čtyři doktorské programy vyučované v angličtině, avšak jejich nevyužití poukazuje na potřebu důkladné analýzy příčin tohoto stavu a zároveň jasnou definici, kdo jsou naši potenciální studenti a jak je efektivně oslovit. Reakreditace by měla být také propojena s personální politikou fakulty, která stanoví, že garanti studijních programů musí splňovat základní publikační standardy a že bude dbát na udržitelnou věkovou strukturu garantů, čímž se dlouhodobě zajistí stabilita a kvalita studijních programů.

Pestrost oborů

Rozmanitost a široká nabídka studijních oborů představuje jednu ze silných stránek fakulty a má významný pozitivní vliv na její veřejný obraz. Analýzy však ukazují, že v některých případech míra této rozmanitosti překračuje únosnou úroveň udržitelnosti, což může negativně ovlivnit kvalitu studia i ekonomickou stabilitu fakulty. Proto bude pokračovat otevřená a odborná diskuse o optimalizaci portfolia studijních programů, přičemž je nutné přehodnotit ty programy, které mají trvale minimální počet studentů. Optimalizace by neměla znamenat prosté rušení nebo razantní škrt, ale měla by být péčí o kvalitu a dlouhodobý rozvoj těch programů, které opravdu odpovídají potřebám studentů i trhu práce.

Propojení studia s praxí

Strategie Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) jednoznačně zdůrazňuje význam propojení teorie s praxí jako klíčového faktoru pro přípravu absolventů schopných uplatnit se na trhu práce. Jako příklad dobré praxe lze uvést projekt TALC_ME na Katedře germanistiky, v jehož rámci byl zaveden modul *employability*, který je začleněn do studijních plánů. Tento modul zahrnuje dva semináře v angličtině a němčině, zaměřené na praktické dovednosti, které jsou dnes na trhu práce vysoce ceněné, jako jsou dovednosti v oblasti práce s umělou inteligencí či prezentace. Kromě toho modul obsahuje tři praktické aktivity mimo fakultu, mezi něž patří dobrovolnická činnost, praxe a kariérové poradenství. Tento postup umožnil nejen zvýšené zapojení studentů do propagace katedry, ale také efektivní začlenění tzv. buddies a mentorů, kteří pomáhají mladším studentům. Současně se navázala spolupráce s mimofakultními institucemi, například s kariérním centrem univerzity. Modul navíc reflektuje aktuální společenské trendy, jako jsou společenská odpovědnost, well-being a inovativní využití umělé inteligence.

Propagace

Naše fakulta má podstatný, dosud nevyužitý potenciál k získávání studentů ze Slovenska. Kulturní a jazyková blízkost, výhodná dopravní dostupnost a platné mezivládní dohody o ekvivalenci a bezplatném vzdělávání vytvářejí ideální podmínky pro rozšíření našeho působení. Současná politická a ekonomická situace na Slovensku, která vede mladé lidi k odchodu za vzděláním mimo domovskou zemi, je jedinečnou šancí, jak zvýšit atraktivitu naší fakulty. Proto je třeba intenzivně a systematicky rozvíjet propagační aktivity, zejména formou tematických roadshow na Slovensku, které efektivně představí nabídku fakulty a přinesou nové zájemce o studium. Při zachování kampaně přes sociální média bych posílila osobní kontakt se studenty. Na KG například zveme studenty středních škol do ukázkových hodin a naopak naše studenty prezentovat na střední školy. Pozitivně vnímám zintenzivnění práce s absolventy, kterou je třeba prohlubovat. Je třeba podporovat různé formy popularizace vědy. Otázkou je, zda by se popularizační aktivity nemohly podporovat

formou cen jako např. dobrovolnictví, publikace, pedagogický výkon apod., anebo zahrnout mezi relevantní výstupy projektů typu IGA.

Zvyšování kvality doktorského studia

Po výrazném zlepšení finanční situace doktorandů díky novele vysokoškolského zákona je potřeba zaměřit se hlavně na kvalitu studentů doktorského studia, a to již při přijímacím pohovoru. Současná situace nedosahuje standardů, které jsou požadovány pro elitní doktorská studia, což se projevuje nízkým počtem kvalitních uchazečů i nízkou mírou dokončování studia. Každoročně vyhlašujeme soutěže pro podporu excelentních výstupů doktorandů a letos se na osmnáct honorovaných míst přihlásilo pouze osm zájemců z asi dvou set potenciálních kandidátů, což je alarmující výsledek. Situace představuje dlouhodobý trend. Řešení vidím v nové koncepci doktorského studia, která umožňuje důslednější sledování postupu studií a případné vylučování studentů, kteří nesplňují požadované nároky. Koncepce rovněž umožní kvalitní publikace kreditovat zvýhodněně a klást zásadní důraz na zahraniční zkušenost, kterou považuji za klíčový prvek doktorského vzdělávání. Součástí tohoto systému musí být i důrazné plnění standardů ze strany školitelů (viz Standardy školitele), kteří nepřekročí limit vedených doktorandů a zároveň dodržují povinnost konzultací. Studenti vyjadřují potřebu intenzivnějšího vedení, což je legitimní požadavek, který ovšem musí být adekvátně reflektován v motivačním odměňování školitelů. Oborové rady by měly vyžadovat fyzickou přítomnost doktorandů na pracovišti jako nezbytnou podmínku pro přiznání nenárokové části stipendia. Dlouhodobě je také žádoucí legislativně upravit vztahy mezi garanty studijních programů (předsedy oborových rad) a vedoucími kateder, což zajistí jasnou odpovědnost a lepší fungování doktorského studia.

Příprava budoucích učitelů

Současný stav přípravy učitelů v rámci celoživotního vzdělávání je neudržitelný. Absence moderních učitelských programů ohrožuje nejen kvalitu, ale i udržitelnost magisterských oborů ve filologii. Nové rámcové požadavky stanovují až 150 hodin řízené a reflektované praxe, což je pro studenty absolvující plnohodnotné magisterské studium velmi vysoká zátěž. Pedagogové jsou navíc přetížení

administrativními a organizačními povinnostmi, které často překračují jejich normativní pracovní úvazek a nejsou adekvátně finančně ohodnoceny. Nerovnost je patrná i mezi provázejícími učiteli, z nichž část je hrazena ministerstvem školství, zatímco jiní ne. Naše fakulta má ale všechny předpoklady pro zlepšení této situace – disponuje potřebnými zkušenostmi, získala mezinárodní projekty zaměřené na pedagogiku a učitelství, pravidelně pořádá odborné konference a má akreditaci učitelských studijních programů podle nových podmínek. Ministerstvo předpokládá do roku 2037 nárůst počtu studentů učitelství o deset procent, a u nedostatkových aprobací, jako jsou matematika, informatika, fyzika, chemie a cizí jazyky, až o dvacet procent. Proto je nutné situaci urgentně řešit a zajistit potřebné akreditace učitelských studijních programů.

Internacionalizace

Studijní pobyty v zahraničí považují za nejvýznamnější přínos studia na Filozofické fakultě UP, a to nezávisle na pragmatických aspektech (K). Nová koncepce posiluje povinné mobility pro doktorandské studium, nicméně stále je potřeba motivovat i bakalářské a magisterské studenty k účasti na zahraničních pobytech. Řešením může být ukotvení mobilit do volitelných předmětů v rámci akreditací, což by zvýšilo jejich atraktivitu a dostupnost. Dále je potřeba vyrovnat rozdíly v míře využívání mobilit mezi jednotlivými katedrami, neboť síť Erasmus nabízí větší možnosti, než jak jsou v současnosti využívány. Fakulta by mohla pravidelně pořádat workshopy, na kterých by studenti sdíleli své zkušenosti ze zahraničí, a rozšiřovat portfolio partnerských univerzit s cílem zajistit co nejširší spektrum možností. Rovněž je důležité cíleně oslovovat zahraniční studenty, kteří se mohou přihlásit jako freemovers (studující mimo program mobility) nebo jako degree students do cizojazyčných programů.

V oblasti internacionalizace se musíme zaměřit na systematické rozšiřování portfolia mobilitních programů, které budou k dispozici napříč všemi obory fakulty. Zahraniční zkušenosti považují za klíčovou hodnotu, a proto je nutné motivovat studenty nejen k tradičním semestrálním pobytům, ale také k účasti na krátkodobých výjezdech, mezi které patří letní školy a krátkodobé kombinované

programy označované jako Blended Intensive Programmes (BIPy). Tímto přístupem lze zajistit, aby se zahraniční zkušenost stala přirozenou součástí studijní cesty, rozšiřovala profesní i osobní obzory studentů a současně posilovala jejich konkurenceschopnost na mezinárodním trhu práce. Aktivní rozvoj nabízených druhů mobility a důsledná podpora studentů od informování po administrativní pomoc bude patřit k prioritám fakulty v nejbližších letech.

Výzkum a vědecká excelence

Posilování vědecké excelence a ambice získávat prestižní mezinárodní granty, zejména Horizon nebo ERC, je jedním z hlavních cílů fakulty. Vítám spolupráci s Grantovým oddělením a zavedení systému benchmarkingu pro přesnější srovnávání výsledků jednotlivých kateder a oblastí vzdělávání. Výsledky fakulty jsou velmi kvalitní, zejména v oblasti publikací v kategoriích M1, přesto je potřeba postupně vyrovnávat rozdíly mezi jednotlivými oblastmi vzdělávání a cíleně plánovat opatření k nápravě. Projekty typu katederní IGA je vhodné přehodnotit, protože často zatěžují akademiky běžnou administrativní prací bez adekvátního efektu. Naopak Fond pro podporu vědy a výzkumu (FPVČ) je smysluplným nástrojem, který by měl cíleně podporovat mladé vědce a různé restart projekty, například rodiče po rodičovské dovolené. Je důležité, aby do rozhodovacích procesů byli aktivně zapojeni mladší pracovníci, zatímco k motivaci zkušených vědců je třeba klást důraz na podporu ambiciózních národních a evropských grantů.

Férový přístup a komunikace

Základem dobře fungující fakulty je otevřená a přímá komunikace na všech úrovních. Důležitou úlohu v předávání zkušeností sehrávají i zaměstnanci THP, kteří představují klíčové nositele kontinuity a stability. Pozitivní atmosféra, slušnost a vzájemný respekt jsou přitom nezbytné – náročnou práci lze totiž snáze zvládat s humorem a lehkostí, zatímco nervozita a frustrace se šíří rychle a zbytečně komplikují společnou práci.

Závěr

Fakulta není jen institucí, je to především společenství lidí. Pokud se nám podaří

udržet otevřený dialog, férovost a chuť spolupracovat, věřím, že nás čeká nejen práce, ale i radost z toho, co společně vybudujeme.

Výzev bude dost – od každodenních provozních starostí až po nestabilní geopolitickou situaci, která zasahuje i akademické prostředí. Doufám, že nadcházející čtyři roky budeme moci prožít ve svobodě a ve zdraví.